
รายงานการศึกษาดูงานประเทศอาเซียนของรัฐสภา

คณะกรรมการ/บุคคลสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติ

คณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร

หมวดหมู่

ประเทศสมาชิกอาเซียน

เสาหลักอาเซียน:

การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

วันเดือนปีที่ศึกษาดูงาน

๒๔-๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สมัยของประธาน

นายสุชัย จุลพงศธร ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นการศึกษาดูงาน

๑. แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านต่าง ๆ ระหว่างประเทศไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา
๒. ปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนระหว่างประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา

สาระสังเขป

ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ได้นำคณะเข้าเยี่ยมชมคารวะ สมเด็จพระอัครมหาพญาจักรี เอง สัมริน ประธานสภาแห่งชาติกัมพูชาและพบปะหารือกับนายเชียง วุน ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ข้อมูลข่าวสารและสื่อสารมวลชน สภาแห่งชาติกัมพูชา ณ อาคารรัฐสภา สภาแห่งชาติกัมพูชา สาระสำคัญ ดังนี้

- ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ในฐานะหัวหน้าคณะเดินทาง ฝ่ายไทยได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาว่ามีรากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์ที่ใกล้ชิดซึ่งกันมาก โดยที่ผ่านมามีไทยให้ความสำคัญกับกัมพูชาในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดซึ่งกันมาก และคณะกรรมการชุดนี้ได้เลือกเยือนกัมพูชาเป็นประเทศแรก โดยได้กล่าวถึงการพัฒนาประเทศของกัมพูชา

หลังสงครามการเมืองที่ยาวนานภายใต้การนำของสมเด็จ เอง สัมริน สมเด็จ เจียซิม และสมเด็จ ฮุนเซ็น ว่าเป็นไปอย่างก้าวกระโดด สร้างความมั่นคงให้กับประเทศอย่างมาก ในขณะที่สมเด็จ เอง สัมริน ประธานสภาแห่งชาติกัมพูชาก็ได้กล่าวชื่นชมฝ่ายนิติบัญญัติของไทยที่สามารถรักษาความสงบสุขของบ้านเมืองไว้ได้ไม่ว่าการเมืองจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ต่อมาได้พบปะนายเซียง วุน ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศฯ สภาแห่งชาติกัมพูชา นายเซียง วุน ได้กล่าวถึงโอกาสนี้ว่าเป็นเรื่องดีที่กัมพูชาและไทย จะได้มีความร่วมมือระหว่างกันในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป เช่น ด้านการสาธารณสุขชายแดนไทย-กัมพูชา ด้านความร่วมมือวิชาการระหว่างประเทศ ได้แก่ การวางแผนจัดตั้งสถาบันศึกษาอาเซียนในระดับผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการเศรษฐกิจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน สุดท้ายได้กล่าวถึงความร่วมมือด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของทั้งสองประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้แก่ ประเด็นการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม (Single Market and Single Production Base) ความร่วมมือระหว่างนักธุรกิจภาคเอกชนของไทยและกัมพูชา เป็นต้น

ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ได้นำคณะเข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ของกัมพูชา และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สาระสำคัญดังนี้

- ไทยและกัมพูชามีความร่วมมือในด้านการค้า การลงทุน โดยเฉพาะสินค้าการเกษตร การค้าข้าวระหว่างกัน และปัจจุบันพบว่า มีการตั้งโรงสีที่ทันสมัยในกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเกิดปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ และปริมาณการค้าด้านการเกษตรระหว่างไทยและกัมพูชายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มากแม้จะมีการลงนามกันในการทำเกษตรแบบมีสัญญา (Contract Farming) แล้วก็ตาม ซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ได้นำคณะเข้าเยี่ยมคารวะ นายสมปอง สวงนบรรพ์ เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ เพื่อรับฟังบรรยายสรุป สาระสำคัญ ดังนี้

ประเด็นกรณีประสาทเขาพระวิหาร

กรณีประสาทเขาพระวิหารส่งผลต่อภาพรวมเศรษฐกิจการค้าไทย-กัมพูชา หลังจากการปะทะกันระหว่างทหารไทยกับกัมพูชาพบว่ามูลค่าการค้าของไทยลดลงร้อยละ ๓๐ ต่อเนื่องกันเป็นเวลา ๒ ปี โดยกัมพูชาหันไปบริโภคสินค้าจากจีนและเวียดนามเป็นหลักแม้จะยอมรับในคุณภาพของสินค้าไทยมากกว่า ทั้งนี้ ทั้งนี้ มีสื่อมวลชนบางกลุ่มในกัมพูชาปลุกกระแสชาตินิยมทำให้ชาวกัมพูชาเกิดความเกลียดชังคนไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสินค้าไทยที่ผลิตในโรงงานของไทยที่ตั้งอยู่ในกัมพูชาและการค้าชายบริเวณชายแดน นอกจากนี้ยังมี ปัญหาระหว่างไทยกับกัมพูชาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย

ของไทยส่งผลต่อสินค้าเกษตรในกัมพูชาไม่สามารถส่งออกสินค้ามายังไทยได้ ในขณะที่รัฐบาลกัมพูชาได้โต้ตอบด้วยการบังคับใช้มาตรการด้านสุขอนามัยซึ่งเป็น Non-Tariff Barriers ต่อสินค้านำเข้าจากไทย

ประเด็นการเตรียมความพร้อมกรณีกัมพูชาขอให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) ตีความคำพิพากษาคดีประสาทเขาพระวิหาร พ.ศ. ๒๕๐๕

ฝ่ายกัมพูชา ได้มีการเปลี่ยนตัวบุคคลที่รับผิดชอบคดีพิพาทประสาทเขาพระวิหารจากนายฮอร์ นัม ฮอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นนายชก อาน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว และได้ยกระดับให้กรณีประสาทเขาพระวิหารเป็นนโยบายเร่งด่วนของประเทศ ทั้งนี้ กัมพูชาเป็นฝ่ายรุกเชิงการทูตและยกระดับปัญหาเรื่องดังกล่าวไปสู่นานาชาติโดยพยายามแสดงบทบาทนำในเวทีระหว่างประเทศโดยมีการจัดวางบุคคลและดำเนินนโยบายอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการถอนทหารตามคำสั่งชั่วคราวของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ พร้อมกับกำหนดกรอบการทำงานด้านต่าง ๆ ใช้สื่อชี้นำประชาชนอย่างเป็นระบบเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบการทำงานของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ โดยเตรียมรับกับคำพิพากษาของศาลที่กำลังจะมีขึ้น โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

- การเลือกตั้งทั่วไปของกัมพูชาที่จะมีขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ อาจจะไม่มีการนำประเด็นชาตินิยมมาใช้เท่ากับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาเนื่องจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร
- กัมพูชา มีความมั่นใจในพยานหลักฐาน และเชื่อว่าผลการพิจารณาคดีปราสาทเขาพระวิหารจะเป็นประโยชน์กับฝ่ายตน
- ความขัดแย้งกรณีพิพาทประสาทเขาพระวิหารสร้างความรู้สึกต่อต้านไทยให้กับชาวกัมพูชาทั่วประเทศ โดยการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ปลุกกระแสชาตินิยมทำอย่างเป็นวงกว้าง ต่างจากเมื่อครั้งที่มีการเผาสถานทูตไทยในกรุงพนมเปญเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ชาวกัมพูชาต่อต้านเป็นกลุ่มย่อยเฉพาะในกรุงพนมเปญเท่านั้น

ฝ่ายไทย ยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนต่อกรณีพิพาทประสาทเขาพระวิหารว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใดจากนโยบายระดับผู้นำประเทศ ผู้นำกองทัพและระดับหน่วยปฏิบัติการ รวมทั้งการป้องกันไม่ให้นำคำพิพากษาไปขยายผลทางการเมือง ทั้งนี้ ศักยภาพด้านการทหารของไทยมีความพร้อมกว่ากัมพูชา อย่างไรก็ตาม การสู้รบนำมาซึ่งการสูญเสียของทั้งไทยและกัมพูชา โดยมีข้อสังเกต ดังนี้

- การบูรณาการด้านข้อมูลข่าวสาร การให้ความรู้แก่ประชาชน ต้องมีลักษณะเป็นเอกภาพ ตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด

- การนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องของสื่อต่าง ๆ ส่งผลต่อการรับรู้ที่คลาดเคลื่อน ควรนำเสนออย่างรอบคอบและระมัดระวัง

- กรณีพิพาทประสาทเขาพระวิหาร ทำให้ต้องเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาใหม่
- แนวคิด No Man's Land ไม่สามารถใช้ดำเนินการในการแก้ปัญหาพื้นที่ ๔.๖ ตารางกิโลเมตรได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเชิงสัญลักษณ์และมีผลประโยชน์จำนวนมากต่อผู้ได้ครอบครอง

ประเด็นการลักลอบตัดไม้บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา

ปัญหาการลักลอบตัดไม้บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้ยิงชาวกัมพูชาที่รุกล้ำเข้ามาและลักลอบตัดไม้ในเขตไทยทำให้ชาวกัมพูชาเหล่านั้นเสียชีวิตหลายรายในช่วงที่ผ่านมาโดยพบว่ามีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เริ่มมีขบวนการลักลอบตัดไม้พะยูนในเขตไทยโดยมีคดีมากถึง ๑,๔๐๐ คดีจากการปะทะกัน ๒๐ ครั้ง โดยที่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีคดีจับกุมชาวกัมพูชาประมาณ ๔๐๐ คดีจากการปะทะกัน ๖ ครั้ง สาเหตุที่มีการปะทะกันเนื่องจากชาวกัมพูชาที่เข้ามาลักลอบตัดต้นไม้เหล่านั้นมีกองกำลังติดอาวุธร้ายแรงให้ความคุ้มกัน เมื่อเจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนของไทยตรวจพบกองกำลังเหล่านั้นจะยิงเข้าใส่ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ชุดลาดตระเวนของไทยไม่เคยยิงใส่ผู้ลักลอบตัดไม้ก่อน แต่เมื่อถูกยิงโจมตีจึงจำเป็นต้องป้องกันตัวเพื่อรักษาชีวิต โดยหลังปะทะตรวจพบของกลาง เช่น ไม้พะยูน เลื่อยยนต์ และอุปกรณ์ตัดไม้ นอกจากนี้ยังพบอาวุธสงครามด้วยมีทั้งปืนอาร์ก้าและระเบิดมือในสถานที่เกิดเหตุหลายครั้ง อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของไทยได้หารือกันอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยรวบรวมข้อมูล ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการร่วมกันเพื่อประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นายสมปอง สงวนบรรพ์ เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ ได้เข้าพบนายลอง วิสาโล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศของกัมพูชาเพื่อหารือเกี่ยวกับเรื่องข้างต้น โดยยืนยันข้อเท็จจริงว่าฝ่ายไทยต้องป้องกันตัวจากการถูกยิงใส่ ซึ่งเป็นสิทธิที่พึงกระทำได้ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และได้เสนอให้มีการหารืออย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศในเรื่องดังกล่าวเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่อไปในการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-กัมพูชา (Joint Commission for Bilateral Cooperation between Thailand and Cambodia) ซึ่งไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองประเทศเป็นประธานร่วม คาดว่า ฝ่ายไทยจะยกประเด็นการลักลอบตัดไม้ผิดกฎหมายขึ้นมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกันต่อไป

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการศึกษาดูงาน

๑. ลดความตึงเครียดความเกลียดชังของชาวกัมพูชาด้วยการผ่อนปรนสินค้าเกษตรของกัมพูชาให้สามารถค้าขายได้คล่องขึ้น

๒. ให้มีการเยี่ยมผู้ต้องขังชาวกัมพูชาในไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล

๓. ให้ความคุ้มครองแรงงานชาวกัมพูชา และแรงงานจากประเทศอาเซียนที่เข้ามาทำงานในไทยอย่างถูกกฎหมาย โดยให้ได้รับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย

๔. คณะกรรมการการต่างประเทศร่วมมือกับคณะกรรมการกิจการชายแดนไทย สภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งคณะกรรมการอื่นที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปศึกษาดูงานพบกับประชาชนบริเวณพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศเพื่อรับทราบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคดีพิพาทปราสาทเขาพระวิหารก่อนที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศจะมีคำพิพากษา

คำค้น กัมพูชา,ชายแดน,เศรษฐกิจ,แรงงานกัมพูชา,ปราสาทเขาพระวิหาร,การลักลอบตัดไม้

เสาหลัก การเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม